
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus vuonna 2026

KhVi 24.08.2026
46/02.03.01.01/2026

Valmistelijat

Kunnanjohtaja Topi Heinänen p. 044 199 2146
Hallintojohtaja Sanna Lahti p. 040 199 2310

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on vuonna 2026 käytettävissä enintään yhteensä 10 miljoonaa euroa. Hakukirje ja sen liitteenä oleva hakemuslomake ovat oheismateriaalina.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä hakemuksessa. Ministeriö on hakukirjeessä asettanut valtionosuuden korotuksen käytölle hyväksytyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi seuraavat ehdot:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättävävallassa olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötaloutta että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.
2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen takia. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa varautuminen lainanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.
3. Kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu mainitun lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Virolahti on Suomen kaakkoisin reilun 2700 asukkaan kunta, joka on panostanut sekä kunnan elinvoimaan että asuinolosuhteisiin voimakkaasti Vaalimaan rajanylityspaikan kautta toteutuneen ostosmatkailun vuoksi. Virolahdella sijaitseva Vaalimaan raja-asema oli pitkään vilkkain Venäjän vastainen matkustajaliikenteen rajanylityspaikka, ja sekä matkustaja- että tavaraliikenteen merkitys pienen kunnan elinvoimaisuudelle ja yrityselämälle oli keskeinen. Sekä koronapandemian että Venäjän Ukrainaan helmikuussa 2022 aloittaman laajamittaisen hyökkäyssodan seurannaisina asetetut itärajan matkustusrajoitteet ovat vaikuttaneet - ja tulevat pitkään vaikuttamaan - Virolahden kunnan talouteen suhteellisesti eniten kaikista Suomen kunnista.

Poikkeusolojen ja näiden välittömien seuraamusten aiheuttamat taloudelliset vahingot tulevat Virolahden kunnalle paitsi suorien verotulomenetysten, kustannusten nousun, kaupallisten investointien menetysten ja kunnan muuhun elinvoimaan kohdistuvien takaiskujen kautta. Välittömiä seuraamuksia kunnalle on aiheutunut myös mm. yritysten konkurssien kautta lisääntyneet luottotappiot sekä epävarmuus tulevista vuokratuotoista. Edellä mainituin perustein Virolahti on jo saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuosina 2022, 2024 ja 2025.

Virolahdella käynnistettiin kuntalain 118 §:n mukainen arviointimenettely 29.8.2025. Virolahden kunta toi esiin arviointiryhmätyöskentelyn aikana useita erilaisia talouden tasapainottamistoimenpiteitä, joista osa oli jo toteutettu tai päätetty vuosina 2024 ja 2025 ja loput toteutetaan 2026. Virolahti on mm. karsinut karsinut varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoaan, luopunut museoista kunnan omana toimintana, myynyt metsäkiinteistöjään, tarkistanut veden ja jäteveden taksoitusta sekä nostanut kunnallisveroprosenttejaan, viimeksi 9,90:stä 10,10:een vuodelle 2026. Lisäksi kiinteistöveroprosentteja on korotettu.

Arviointimenettelyprosessin aikana ja vuoden 2025 harkinnanvaraisen valtionosuuden korotushakemukseen saadun päätöksen jälkeen Virolahden kunta sai joulukuussa 2025 tietää, että verohallinto perii kunnalta joulukuun 2025 tilityksessä takaisin asiakkaille palautettuja kiinteistöveroja noin 750.000 euroa. Takaisinperintä johtui, siitä, että verotuksen oikaisulautaukunta oli käsitellyt kiinteistöverotuksen muutoshakemuksia ja oikaissut erityisesti Vaalimaalla sijaitsevien kiinteistöjen verotusarvoja. Oikaisuja tehtiin takautuvasti viidelle vuodelle ja toteutetuilla oikaisuille oli olennainen vaikutus vuoden 2025 tilinpäätökseen. Oikaisut tulevat vaikuttamaan myös seuraavien vuosien kiinteistöverotuottoihin. Vaikutus vuoden 2026 arvioituihin verotuottoihin täsmentyi vasta arviointimenettelyn päätyttyä, sillä verohallinnosta viestittiin vielä alkuvuodesta takaisinperinnän johtuneen järjestelmävirheestä. Kunnalla ei näin ollen ollut mahdollisuutta tunnistaa tätä rahoituseriin kohdistuvaa riskiä esimerkiksi määrittäessään marraskuussa 2025 veroprosentit vuodelle 2026.

Arviointiryhmän esitys 30.1.2025 oli, että Virolahden kunnalla on taloudelliset edellytykset asukkaiden palveluiden turvaamiseen itsenäisenä kuntana, kunhan suunnitellut ja päätetyt sopeutustoimet viedään täysimääräisinä täytäntöön. Virolahden kunnanvaltuusto hyväksyi 16.2.2026 arviointiryhmän ehdotuksen ja sitoutui näin ollen vuosiksi 2026-2030 kunnan asukkaiden palveluiden turvaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Kunta on sitoutunut valtuuston hyväksyessä arviointiryhmän ehdotuksen sen liitteessä 4 mainittujen talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen siten, että ne tulee sisällyttää taloussuunnittelukauden 2026-2028 talousarvioihin. Kriittistä niin ikään on konserniyhtiöiden talouden tasapainottamissuunnitelman edistäminen johdonmukaisesti.

Helmikuussa 2026 valtuustossa käsitellyn arviointiryhmän esityksen mukaisesti kunnan toiminnan ja talouden ns. operatiivisiksi riskeiksi tunnistettiin hankintalain muutos sekä mahdolliset hyvinvointialueen toimenpiteet kunnan sille vuokraamien kiinteistöjen osalta. Luonnollisesti alkuvuodesta 2026 arviointiryhmän laatima kehitysarvio sisälsi epävarmuuksia, mutta esimerkiksi kunnan kiinteistöverotuottoihin kohdistuvaa olennaista ja itärajan sulun aiheuttamaa alenemaa tai parhaillaan kunnan alueella akuutissa vaiheessa olevien ja täysin ennakoimattomien afrikkalaisen sikaruton mukana tuomien rajoitusten osin yhä määrittelemättömiä vaikutuksia ei vuosien 2026-2028

taloussuunnitelmassa ole osattu ottaa huomioon. Selvää on, että Virolahti mm. edellä kuvattujen poikkeuksellisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa ja perusteet harkinnanvaraisen valtionsouuden korotuksen hakemiselle myös vuonna 2026 täyttyvät.

Esittelijä

Virolahden kunnanjohtaja Topi Heinänen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hakea harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta myös vuonna 2026 ja valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan laatimaan hakemuksen määräaikaan mennessä.

Päätös